

Válek, Vlastimil

Pětasedmdesátiny Dušana Jeřábka

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. D, Řada literárněvědná. 1997, vol. 46, iss. D44, pp. [127]-138

ISBN 80-210-1731-7

ISSN 0231-7818

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/107740>

Access Date: 18. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

VLASTIMIL VÁLEK

PĚTASEDMDESÁTINY DUŠANA JEŘÁBKA

Před několika měsíci — koncem března 1997 — vyšla vzpomínková kniha Dušana Jeřábka, profesora Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, nazvaná *Brněnská romance*. Už předtím (od 4. března do 27. května 1995) vycházely Jeřábkovy vzpomínky ve třinácti pokračováních v brněnské *Rovnosti*, jednotlivá vzpomínání pak také v roce 1996 ve *Verzi 96*, *Revui pro literaturu*, film, divadlo a výtvarné umění, a v *Netfescu*. Dušan Jeřábek tu poutavě vypráví o svých dětských a studentských létech a zamýšlí se nad tím, co formovalo nejen kulturní a společenský život v Brně, ale také co utvářelo jeho osobnost, z jakých kořenů vyrůstal a jaká střetání, popudy i dobové události poznamenaly jeho počáteční životní dráhu. A je to vzpomínání velmi zajímavé, citlivé a poučné. Jeřábek vzpomíná především na své mládí, takže pamětnické vyprávění sahá od konce let dvacátých (narodil se 14. března 1922 v Brně) do konce let čtyřicátých, tj. do ukončení vysokoškolského studia (Filozofickou fakultu MU, obor čeština — filozofie, absolvoval v roce 1949). Už sem, do mladých let, promítly se pozdější Jeřábkovy umělecké a odborné zájmy — zájem o divadlo, kterému věnoval v pamětech rozsáhlou pozornost při vzpomínání na návštěvy divadelních představení a při hodnocení jednotlivých inscenací a který přetrval až do dneška (uvádí například také, že od září 1941 studoval na dramatickém oddělení brněnské konzervatoře, kde byl po tři roky jeho hlavním profesorem Rudolf Walter), stejně jako zájem o literaturu a o literární historii i teorii, a vůbec zájem o celé kulturní i společenské dění zejména v Brně. Už zde je patrné, že setkávání s výraznými představiteli divadelního, literárního, výtvarného a společenského života (například s Arnem Novákem, Robertem Konečným, J. L. Fischerem, J. B. Svrčkem, Rudolfem Waltrem), kteří byli přátelé spisovatele Čestmíra Jeřábka, otce Dušana Jeřábka, spolupůsobilo při formování Jeřábkovy osobnosti. Stejně silně působila i rodová tradice, vinoucí se přes otce a dědečka Viktora Kamila Jeřábka, spisovatele a učitele, přes Jana Jeřábka, který pracoval v litomyšlské Augustově knihtiskárně, až ke „starému patricijskému rodu českých knihtiskařů, jehož působení v dané oblasti je doloženo od roku 1685“ (*Brněnská romance*, s. 161) a z něhož je nejznámější Kateřina Jeřábková.

Zájem o kulturu vůbec a zejména o divadlo a literaturu byl tak pěstován u Dušana Jeřábka už od mládí. Toto zázemí přivedlo ho ke studiu na Filozofické

fakultě MU v Brně, kde v roce 1949 získal titul PhDr. na základě disertační práce o Karolině Světlé. Hodnosti kandidáta věd o umění dosáhl roku 1957, v roce 1960 byl jmenován docentem (práce o Vítězslavu Hálkovi) a v roce 1966 profesorem; doktorát věd o umění mu byl udělen roku 1987 na základě spisu *Tradice a osobnosti (K problematice české literatury 19. století)*.

Profesor Jeřábek se zajímá o celou novou českou literaturu, avšak nejvlastnější těžisko jeho zájmu leží v literatuře 19. století a zde zejména v družině májové. U příležitosti šedesátých narozenin výstižně zhodnotil Jeřábkovu odbornou, editorskou, učitelskou i popularizační činnost Karel Palas v medailonu *K šedesátinám prof. Dušana Jeřábka*, otištěném i s jubilantovou bibliografií pořízenou k datu 31. 12. 1980 ve Sborníku prací filosofické fakulty brněnské university 1982 (D 29), str. 7n. Zabývá se tu Jeřábkovými pracemi z oblasti klasické české literatury, která se stala „jeho nejvlastnějším pracovním polem“ (studie o V. Hálkovi, K. Světlé, J. Nerudovi, J. V. Fričovi, monografie z r. 1959 *Vítězslav Hálek a jeho úloha ve vývoji české literární kritiky 19. století* aj.), jubilantovými pracemi o obrozenském písemnictví, v nichž si všímá vztahů mezi literárním dílem a společností a v nichž zkoumá úlohu publicistiky ve vývoji národní společnosti (např. studie o J. Dobrovském, F. M. Klácelovi, K. Havlíčkovi, což vyústilo v knižní publikaci *Václav Vladivoj Tomek a Karel Havlíček v letech bachovské reakce* z roku 1979). V souvislosti s badatelským zájmem D. Jeřábka o literaturu 19. století je třeba ještě upozornit, že zkoumal i vztahy mezi literaturou českou a slovenskou, zejména v 50. — 70. letech 19. století, ale i styky mezi literaturou českou a ruskou (např. studie *Vítězslav Hálek a ruská literatura*, 1991). V medailonu k šedesátinám připomenul K. Palas i pozornost, kterou zaměřil D. Jeřábek k literatuře 20. století, a případně zdůraznil, že zvláště se zajímá o „umělecké zobrazování sociálních konfliktů v době před I. světovou válkou na moravské vesnici i v Brně“ (op. cit. str. 9). A tak byli v jeho zorném poli spisovatelé V. K. Jeřábek (jemuž věnoval i velkou zasvěcenou pozornost v *Brněnské romanci* nebo při vydávání výboru z jeho díla), Josef Merhaut, Rudolf Těsnohlídek, St. K. Neumann, Bedřich Václavek a jeho vztah k brněnskému divadlu nebo kritik a literární historik Arne Novák, o němž psal studie i v časech, kdy byl tento univerzitní profesor a rektor Masarykovy univerzity v nemilosti u vládnoucích politických vrstev. Konečně v uvedeném medailonu jsou právem vzpomenuty i práce sloužící potřebám studentů, a to jak skriptum *Česká literatura od konce národního obrození do r. 1918* (vyšlo 1980, ale poté ještě v přepracovaném vydání 1993 a 1994), tak podíl na knize *Průvodce po dějinách české literatury* (1976, 1978, 1984). K tomu je třeba připočítat ještě dvojí vydání skripta *Česká literatura od roku 1945 do poloviny let osmdesátých* (1988 a 1989), která redigoval a jejichž je spoluautorem.

Činnost profesora Jeřábka, kterou vykonal do svých šedesátin, byla rozsáhlá a významná a zaujímalá jedno z předních míst v českém bádání o literatuře. V době, kdy připomáme jeho pětasedmdesátiny, je třeba konstatovat, že tato činnost stále intenzivně pokračuje a přináší nové výrazné studie i knižní publikace, týkající se všech oblastí a vývojových etap české literární historie, o nichž jsme se již v souvislosti s Jeřábkovým badatelským zájmem zmínili. Formálně

to dokládá i *Soupis prací Dušana Jeřábka 1982–1996*, který je zařazen do našeho sborníku.

Neutuchající zájem o českou literaturu 19. století se zřetelně projevil v knižním souboru jeho studií *Tradice a osobnosti (K problematice české literatury 19. století)*, vydaném v roce 1988. Jeřábek chápe devatenácté století jako „epochu základního významu. Během ní prošla naše slovesná kultura několika vývojovými stupni, které ji od filologických počátků raného obrození dovedly za dobu poměrně krátkou na takovou úroveň, na níž se mohla právem měřit s vyspělými evropskými literaturami“ (str. 5). V této literatuře vidí D. Jeřábek bohatství impulzů, kterými je ovlivněna i literatura století dvacátého. Tato literatura také plnila podle jeho slov funkce, které usměrňovaly vývoj a formování české národní společnosti té doby. Nejdůležitějšími zdroji tradic české literatury 19. století, základními ideovými úkoly a společenskými cíli, o něž se tato literatura snažila, je v Jeřábkově pojetí (viz str. 6) „svoboda myšlení a přesvědčení, právo na národní sebeurčení a konečně snaha o dosažení sociální spravedlnosti“. Odtud vyplývá souvislá tradice naší literatury. D. Jeřábek to dokládá ve studiích *Zápas o duchovní svobodu v osvícenských Čechách, Karel Havlíček, církev a náboženství*, ale také v široce pojaté klácelovské studii, v níž při hodnocení jeho statí ze čtyřicátých let upozorňuje, že v Klácelově myšlení proniká „stále zřetelněji jeden problémový okruh jako ústřední. Tvorbí jej otázky současné i budoucí koexistence národů a lidstva, organizace moderní společnosti, otázky po smyslu a perspektivách sociálního vývoje, uvedeného v prudký pohyb revolučními výbuchy posledních pěti desíletí“ (str. 51). Stať *Nerudovo Hřbitovní kvítí* se zabývá básnickovou prvotinou a v souvislosti s jejím studiem také zrodem a formováním Nerudovy osobnosti. Další stať je věnována V. Hálkovi, autorovi, k němuž se Jeřábek častěji obrací. Tentokrát je to pojednání *Výchovný román Vítězslava Háška a Goethův Vilém Meister*. Analýza Háškova románu Komediant dovozuje, že jde o žánrový typ, známý z literatury německé. Jde o typ románu výchovného, který je představován Goethovým románem Vilém Meister; odtud vyplývá Jeřábkovo srovnání. Je to román, který směřuje „ke kritickému a současně už i realistickému pohledu na dobovou společnost“ (str. 90). Jeřábkova inklinace k družině májové je doložena studií *České literární vztahy k Slovensku v době májovců*, v níž jsou zmapovány styky literární i lidské s typicky důkladnou Jeřábkovou znalostí materiálu, který je v práci rozebírán od příspěvků otištěných v padesátých letech v Lumíru až po Heydukovu sbírku Cimbál a husle. Poslední dvě studie, zařazené do souboru, týkají se už literatury počátku dvacátého století (*Problémy naturalismu v díle Josefa Merhauta a Ke spolupráci St. K. Neumanna s moravskými časopisy v letech 1906–1910*).

Důkladná znalost spisovatelů 19. století i jejich díla a dobového tisku umožnila D. Jeřábkovi sestavit a zasvěceně komentovat antologii s názvem *O národní literaturu. Z úvah a polemik doby májovců a lumírovců* (1990), která vyšla v edici České myšlení. Z velmi bohatého materiálu, jehož shromáždění a prostudování vyžadovalo značné úsilí, vybíral D. Jeřábek ty ukázky literárně-kritického a teoretického myšlení padesátých až osmdesátých let, které se zabývají problematikou národní literatury a které přispívají k pochopení společenské

a ideové atmosféry tohoto období. Jde často o stati poměrně těžko dostupné, roztroušené i po novinách a časopisech, ale i o stati známější a častěji publikované a citované. Zastoupeni jsou Karel Sabina, Jan Neruda, Vítězslav Hálek, Jakub Malý, Otakar Hostinský, Josef Durdík, Eliška Krásnohorská, Josef Václav Sládek, Jaroslav Vrchlický, Ferdinand Schulz, Leander Čech, T. G. Masaryk a Hubert Gordon Schauer. Doprovodné Jeřábkovy komentáře zařazené před každým příspěvkem charakterizují danou úvahu či polemiku nebo statí, dávají ji do souvislostí dobových i literárních, seznamují s autorem a daný příspěvek hodnotí. Komentovaná antologie je výrazným příspěvkem k pochopení literární situace druhé poloviny devatenáctého století i k pochopení společenských a kulturních poměrů. Zároveň je třeba si uvědomit, že při jejím zpracování neexistoval jen problém výběru jednotlivých statí, ale také problém textologický, protože D. Jeřábek připravil antologii i edičně.

Kromě uvedených knižních prací publikoval D. Jeřábek v minulých patnácti letech také studie o autorech a problematice 19. století ve sbornících a časopisech. Je to studie *K výročí Máchovu* (1987), *Česká literatura na Moravě ve čtyřicátých a padesátých letech 19. století* (1988), *Vítězslav Hálek a ruská literatura* (1991) a německy publikovaný článek *Streit um den Sinn der tschechischen Geschichte und Josef Dobrovský* (1996, v české podobě r. 1980). Sem patří i některé recenze publikované zejména v časopise *Česká literatura (Dějiny českého periodického tisku, O základech naší obrozenské kultury, O české próze 19. století)*.

Literatura dvacátého století je v publikační činnosti D. Jeřábka od roku 1982 zastoupena autory, z nichž některými se zabýval už dříve (např. Rudolf Těsnohlídek, Josef Merhaut, Bedřich Václavek, Karel Klostermann), a také pracemi týkajícími se divadla, přední místo tu však zaujímá Arne Novák. Už jsme připomněli skutečnost, že D. Jeřábek se zajímal o Arna Nováka i v době, kdy nebylo populární věnovat se jeho osobnosti, natož o ní něco publikovat. K A. Novákovi měl Jeřábek trvalý vztah, znal ho osobně, navštěvoval ho se svým otcem v Proseči, ale také v jeho bytě v Brně, jak píše v *Brněnské romanci*, kde mu věnuje mnoho pozornosti a kde vykresluje poutavě jeho lidský i odborný profil. Studie *Arne Novák a jeho pojetí tradice v české literatuře* (1989), *Literárněhistorické a kritické dílo Arne Nováka* (1993) i rozsáhlý doslov k výboru ze statí Arna Nováka (*Česká literatura a národní tradice*), který čekal na vydání od konce šedesátých let a byl publikován až roku 1995, vyústily v zatím poslední Jeřábkově knižní monografii *Arne Novák* (1997), skládající se nejen z Jeřábkovy monografické studie, ale také ze vzpomínek jeho přátel a žáků. Výbor z Novákova odborného a literárního díla, rovněž zařazený do této publikace, dokresluje osobnost tohoto významného meziválečného kritika a literárního historika, jehož odborná literárněhistorická a kritická práce vyvrcholila Přehlednými dějinami literatury české od nejstarších dob až po naše dny vydanými v letech 1936–1939. Jeřábek nás seznamuje s životními osudy Novákovými, s jeho vědeckými počátky, zdůrazňuje jeho vztah k tradicím a ukazuje jeho schopnost nejen literární dílo dobře analyzovat, ale také schopnost vytvářet syntézu. Připomíná, že Novák obsáhl celý vývoj české literatury, že však měl

rozhled i po cizích literaturách, což dokázal v řadě výrazných studií, které pak byly shrnuty do různých knižních souborů. Novákova literárněkritická činnost byla rozsáhlá a naplňovala různé literární časopisy a především Lidové noviny. D. Jeřábek upozornil, že původně toužil Arne Novák stát se spisovatelem, ale i když tuto dráhu nenastoupil, je z jeho fejetonistických, esejistických i odborných prací patrná velká stylistická pohotovost a obratnost a umění vyjádřit se barvitě, básnicky, ale přitom i odborně přesně. Lidský profil této osobnosti, který se podařilo Jeřábkovi vylíčit s velkým porozuměním, vrcholil jeho statečným postojem v letech 1938 a 1939, kdy byl dvakrát zvolen rektorem Masarykovy univerzity, kdy protestoval proti vypuzení Romana Jakobsona z Filozofické fakulty, kdy se bránil proti nesvobodě, ale kdy věřil v národní síly. Jeřábek cituje na str. 70 Novákovu výzvu české veřejnosti z jeho cenzurované stati: „chovati se za každých okolností důstojně, nežadávati své hrdosti, snášeti statečně zkoušky a pokušení, až do konečného rozhodnutí“. Některé Novákovy projevy z období nesvobody byly vydány v knize Zoufalství a víra. Duchovní odkaz Arna Nováka vidí D. Jeřábek v projevu Oheň Prometeův (otisk v časopise Věda a život r. 1939), v němž tato velká osobnost české kultury říká: „Říše ducha má býti nadřazena oblasti hmoty, kterou ovládá, která však se obrací přímo proti lidstvu, není-li vedena duchem a držena jím v otěžích; (...) všem, kdož ukládají o svobodu naší kulturní volby, musíme odpovéděti, že rozhodování o naší duchovní orientaci zůstává a zůstane právem nezczizitelným“ (str. 70, 72). Profesor Jeřábek, sám literární historik a kritik s darem dobrého stylisty, sám také akademický funkcionář (1965–1966 proděkan a 1966–1969 děkan Filozofické fakulty), výborný znalec Novákova života a díla, dokázal podat portrét této výrazné osobnosti, jejímž následovníkem se po odchodu profesora Antonína Grunda na Filozofické fakultě stal jako řádný profesor české literatury (1966).

Výbor z prací Arna Nováka *Česká literatura a národní tradice* i vybrané stati ve zmíněné monografii *Arne Novák* dokládají náročnou a nedoceňovanou ediční činnost prof. Jeřábka. Této práci se věnuje od padesátých let, kdy vybírá, pořádá i textově připravuje díla našich spisovatelů k vydání. V posledním období (po řadě edicí už zaznamenaných v bibliografii do roku 1980) to byli Rudolf Těsnohlídek a podíl na vydání publikace Geneze sémantiky hudby a básnictví v moderní české estetice od Olega Suse (spolu s L. Soldánem).

Obraz činnosti profesora Jeřábka by nebyl úplný, kdybychom nevzpomenuli jeho literární příspěvky pro Rozhlasovou univerzitu Svobodné Evropy. I zde se zabýval osobnostmi, které byly předmětem jeho odborného zájmu. Byli to literární historik Arne Novák, profesor české literatury na brněnské Filozofické fakultě Antonín Grund, Václav Fortunát Durych, Josef Dobrovský, olomoucký vysokoškolský profesor Oldřich Králík, básník a prozaik Robert Konečný, Jeřábkův gymnaziální profesor. Do povědomí nejen odborné, ale i širší veřejnosti vešel prof. Jeřábek také svou spoluprací s brněnským rozhlasem, přednáškami v Literárněvědné společnosti ČSAV (byl dlouholetým předsedou její brněnské pobočky a členem hlavního výboru) a kritickou činností nejen v odborných časopisech, ale i v denním tisku. Do okruhu jeho činnosti patří i členství

v redakčních radách odborných časopisů, lektorská činnost, spolupráce s nakladatelstvími a řada dalších činností, z nichž na přední místo patří jeho působení jako vysokoškolského učitele. Studentům se vždy věnoval nejen na přednáškách, nejen jako školitel doktorandů a vedoucí diplomových prací, ale také jako autor učebnic a skript. Je to učitel náročný, ale s lidským přístupem, který sleduje činnost svých žáků i po absolutoriu na vysoké škole. Předává jim to, co je příznačné pro celou jeho odbornou činnost: vždy pracovat s fakty, s důkladně shromážděným a prostudovaným materiálem, poctivě, být náročný sám k sobě, abys mohl být náročný k jiným. Jeho elegantní vystupování a chování i jeho odborné znalosti nikoho nenechají na pochybách, že profesor Jeřábek je výrazná osobnost. Své vzpomínky *Brněnská romance* zakončil slovy: „A já stojím nad městem, pode mnou Petrov, Špilberk a Žlutý kopec. Po mé pravé ruce svažuje se zed' směrem k ulici Vídeňské. Za tou zdí leží ti, kteří mi byli v životě nejdražší. Myslím na ně, i na ty ostatní, kteří byli kolem mne a už odešli. Ale lítost — ne, lítost a smutek si nepřipouštím. To město, nad kterým se tyčí věže katedrál, vzalo mi mnoho — ale ještě více mi dalo. A snad jsem mu něco málo, docela maličko dal i já.“ Můžeme pana profesora Jeřábka ubezpečit, že dal hodně nejen městu Brnu, ale i české literární a divadelní historii a kritice, a to se skromností a bez okázalosti, jak to dokládá i jeho cudně a s jeřábkovskou elegancí napsané životní svědectví uložené do jeho vzpomínání, na jehož pokračování, které zachytí Brno i jeho životní a odbornou dráhu od padesátých let a spolu s tím i obraz Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a jejích učitelů, se těšíme.

SOUPIS PRACÍ DUŠANA JEŘÁBKA 1982–1996

KNÍŽNÍ PUBLIKACE

- Průvodce po dějinách české literatury.* (spolu s J. Hrabákem a Z. Tichou)
3. vyd. Praha, Panorama 1984
Tradice a osobnosti. Brno, UJEP 1988
Arne Novák. Brno, Nauma — Georgetown — MU 1997
Brněnská romance. Brno, Kulturní a informační centrum 1997

SKRIPTA

- Česká literatura od konce národního obrození do roku 1918.* Brno, UJEP 1983
Česká literatura od roku 1945 do poloviny let osmdesátých. (red.) Brno, UJEP 1988
Česká literatura od roku 1945 do poloviny let osmdesátých. (red.) Brno, UJEP 1989
Česká literatura od konce národního obrození do roku 1918. 2. přepr. vyd., Brno, MU 1993
Česká literatura od konce národního obrození do roku 1918. 2. přepr. vyd., České Budějovice, Jihočeská univerzita 1994

STUDIE, ČLÁNKY, STATI

- O slovesné kultuře u nás od počátků po současnost.* Česká literatura, 30, 1982, č. 5, s. 451–54
Šedesát let Vladimíra Forsta. Česká literatura, 30, 1982, č. 2, s. 190–191
Vědec i pedagog. (rozhovor s DJ) Zapsala Y. Kotoulová. Svobodné slovo, 13. 3. 1982, s. 5
Zapomenutá publicistika Rudolfa Těsnohlídka. Česká literatura, 31, 1983, č. 2, s. 111–125
Sedmdesát let Josefa Hrabáka. In: Sborník prací filosofické fakulty brněnské univerzity, 32, 1983, řada literárněvědná (D), č. 30, s. 95–98
Rudolf Těsnohlídek a brněnské divadlo. In: Sto let českého profesionálního divadla v Brně — Thalia Brunensis centenaria. Brno 1984, s. 15–26
Josef Merhaut a Rudolf Těsnohlídek o dramatech A. P. Čechova. In: Sborník prací filosofické fakulty brněnské univerzity, 33, 1984, řada literárněvědná (D), č. 31, s. 101–110
Bedřich Václavěk a E. F. Burian. In: Sborník prací filosofické fakulty brněnské univerzity, 34, 1985, řada literárněvědná (D), č. 32, s. 161–168

- Objevitel literární Moravy*. Lidová demokracie, 15. 1. 1985, s. 4
- Výchovný román Vítězslava Háška a Goethův Vilém Meister*. Česká literatura, 34, 1986, č. 2, s. 109–121
- První provedení Manon Lescaut v Brně*. In: Vítězslav Nezval — spolotvůrce pokrokové kulturní politiky. Sborník z konference (1985). Brno, Státní vědecká knihovna a Muzejní a vlastivědná společnost v Brně 1986, s. 94–96
- Koncepce národní literatury u H. G. Schauera*. In: Sborník prací filosofické fakulty brněnské univerzity, 36, 1987, řada literárněvědná (D), č. 34, s. 17–24
- K výročí Máchovu*. Česká literatura, 35, 1987, č. 4, s. 334–340
- S ohlednutím a gratulací*. Svobodné slovo, 21. 5. 1988, s. 3
- In memoriam Arna Nováka*. Duha, 3, 1989, č. 3, s. 17–18
- Česká literatura na Moravě ve čtyřicátých a padesátých letech 19. století*. In: Sborník z XVIII. symposia v Mikulově 1988. Brno 1989, s. 25–32
- Arne Novák a jeho pojetí tradice v české literatuře*. In: Kapitoly z dějin české literární historie. Václavkova Olomouc 1987. Olomouc 1989, s. 127–136
- Masaryk a krásná literatura*. Universitas, 2, 1990, č. 3, s. 34–36
- Vítězslav Hášek a ruská literatura*. In: Sborník prací filosofické fakulty brněnské univerzity, 40, 1991, řada literárněvědná (D), č. 38, s. 159–164
- Osobnost a osud Antonína Grundy*. Lidová demokracie, 13. 11. 1992, s. 5
- Výročí literárního vědce*. Lidová demokracie, 3. 12. 1992, s. 5
- K životnímu jubileu Vlastimila Války*. In: Sborník prací filosofické fakulty brněnské univerzity, 41, 1992, řada literárněvědná (D), č. 39, s. 139–141
- Paměť a srdce Čestmíra Jeřábka*. Lidová demokracie, 18. 8. 1993, s. 4
- Antonín Grund*. In: Slavica, Brno, FF MU 1993, s. 127–129
- Literárněhistorické a kritické dílo Arne Nováka*. In: Brněnská věda a umění meziválečného období v evropském kontextu. Brno, MU 1993, s. 58–59
- Literární historik Arne Novák*. In: Rozhlasová univerzita Svobodné Evropy I., Brno, 1993, s. 73–79
- Osobnost, dílo a tragický osud prof. Antonína Grundy*. In: Rozhlasová univerzita Svobodné Evropy I., Brno, 1993, s. 79–85
- Dvě osobnosti české literární kritiky z okruhu májovců*. In: Slovo o úzkosti a naději. Brno, Moravská zemská knihovna 1994, s. 161–168
- Osobnost učitele*. In: Hledání řádu skutečnosti. Sborník ke 100. výročí narození J. L. Fischera. Brno, MU 1994, s. 75–78
- Václav Fortunát Durych, předchůdce Dobrovského*. In: Rozhlasová univerzita Svobodné Evropy II, Mnichov–Brno 1994, s. 63–69
- Vědecké a buditelské dílo Josefa Dobrovského*. In: Rozhlasová univerzita Svobodné Evropy II, Mnichov–Brno 1994, s. 70–75
- Tvůrčí osobnost Lva Blatného*. Lidová demokracie, 12. 4. 1994, s. 9
- Brněnská romance (1). Dvacátá léta v moderním velkoměstě*. Rovnost, 4. 3. 1995, s. 10
- Brněnská romance (2). Prázdniny ve městě*. Rovnost, 11. 3. 1995, s. 10
- Brněnská romance (3). V Obřanech a na Hádech*. Rovnost, 18. 3. 1995, s. 10
- Brněnská romance (4). Na klasickém gymnáziu*. Rovnost, 25. 3. 1995, s. 10
- Brněnská romance (5). Češi a Němci v Brně*. Rovnost, 1. 4. 1995, s. 10

- Brněnská romance* (6). *Z životních osudů V. K. Jeřábka*. Rovnost, 8. 4. 1995, s. 10
- Brněnská romance* (7). *O divadle třicátých let I*. Rovnost, 15. 4. 1995, s. 10
- Brněnská romance* (8). *O divadle třicátých let II*. Rovnost, 22. 4. 1995, s. 10
- Brněnská romance* (9). *O divadle třicátých let III*. Rovnost, 29. 4. 1995, s. 10
- Brněnská romance* (10). *Pan profesor Arne Novák*. Rovnost, 6. 5. 1995, s. 10
- Brněnská romance* (11). *V chalupě Terézy Novákové*. Rovnost, 13. 5. 1995, s. 10
- Brněnská romance* (12). *Německá okupace. Léto s Ivanem Blatným*. Rovnost, 20. 5. 1995, s. 10
- Brněnská romance* (13). *Škola za války*. Rovnost, 27. 5. 1995, s. 10
- Antonín Grund*. Kam v Brně...(příloha), č. 7, 1995, září, nepag.
- Básník a psycholog*. Rovnost, 23. 4. 1996, s. 13
- Brněnská romance*. Verze 96, Revue pro literaturu, film, divadlo a výtvarné umění, 1, 1996, č. 1, s. 16–19
- Literárněvědné dílo Oldřicha Králíka*. In: Rozhlasová univerzita Svobodné Evropy III, Mnichov–Plzeň–Brno 1996, s. 51–56
- Básník a prozaik Robert Konečný*. In: Rozhlasová univerzita Svobodné Evropy III, Mnichov–Plzeň–Brno 1996, s. 57–63
- Kulturní zápisník*. Kam, r. 2, 1996, č. 12, s. 15–16
- Streit um den Sinn der tschechischen Geschichte und Josef Dobrovský*. In: Das slawische Phänomen. Praha 1996, s. 81–89
- Co utkvělo v paměti*. Netřesk, Brno 1996, s. 117–122

EDIČNÍ PRÁCE, PŘEDMLUVY A DOSLOVY

- Těsnohlídek, Rudolf: *Noci a dnem*. (Výběr, uspořádání a předmluva.) Praha, Odeon 1982
- Klostermann, Karel: *Mlhy na Blatech*. (Doslov *Lidé a krajiny Karla Klostermanna*.) Praha, Odeon 1985
- O národní literaturu*. (Uspořádání, předmluva, komentář a poznámky.) Praha, Melantrich 1990
- Sus, Oleg: *Geneze sémantiky hudby a básnictví v moderní české estetice*. (Příprava k vydání spolu s L. Soldánem.) Brno, MU 1992
- Novák, Arne: *Česká literatura a národní tradice*. (Výběr, uspořádání a doslov, příprava k vydání spolu s V. Válkem.) Brno, Blok 1995

RECENZE

- Poutavé čtení o literatuře*. Literární měsíčník, 11, 1982, č. 10, s. 40–42
- Dějiny českého periodického tisku*. Česká literatura, 31, 1983, č. 3, s. 274–276
- O literatuře a divadle v Olomouci*. Česká literatura, 31, 1983, č. 5, s. 445–446
- „*Poslyšte písničku hezkou...*“ Universitas, 17, 1984, č. 6, s. 104–105
- Cestou k člověku naší doby*. Rovnost 27. 2. 1985, s. 6

- Nový svazek literárního archívu. Česká literatura*, 33, 1985, č. 1, s. 86–89
- O základech naší obrozenské kultury. Česká literatura*, 33, 1985, č. 2, s. 156–9
- O české próze 19. století. Česká literatura*, 35, 1987, č. 1, s. 72–74
- Příběhy jedné rodiny. Lidová demokracie*, 11. 3. 1992, s. 5
- Nové dějiny Moravy. Brněnský večerník*, 31. 7. 1992, s. 3
- Další svazek Dějin Moravy. Brněnský večerník*, 15. 4. 1996, s. 3